

БЕЛИКОВ ВІКТОР ТРИФОНОВИЧ

(к 80-тиєму со дня народження)

24 січня 1934 року в місті Кременчуці родився відомий український електромеханік – Заслужений ізобретатель України Віктор Трифонович Беликов. Його батько був флотським офіцером, тому ранні роки ювіляра пройшли в приморських містах – Владивостоці та Одесі. В 1950 році, закінчивши середню школу з медаллю, В.Т. Беликов поступив на електротехнічний факультет Одеського політехнічного інституту (ОПІ), який закінчив у 1955 році також з відмінною оцінкою, отримавши спеціальність інженера-електрика по електрообладнанню промислових підприємств. Інженерна діяльність В.Т. Беликова почалася в посаді головного інженера енергограйону Одеської Воєнно-Морської бази. Учёбу в школі та інституті він совміщав з інтенсивними заняттями спортивної гімнастикою. В перші роки інженерної роботи це юношеске увлеченьня взяло верх, і в початку 1957 року В.Т. Беликов перейшов до спортивних тренувань на професійній основі, временно залишивши роботу по інженерній спеціальності. В 1957 році він виконав норматив майстра спорту. В 1958-59 роках був включений в склад збірної команди України по спортивній гімнастиці, членами якої в то ж час були прославлені українські чемпіони-олімпійці Лариса Латыніна, Борис Шахлін та Юрій Титов.

В 1960 році В.Т. Беликов повернувся до інженерної діяльності – він був призначений на роботу інженером НІС на кафедру електрических машин ОПІ, де в повній мірі розкрилися його способності дослідника та ізобретача в області теорії та практики спеціальних електрических машин. В 1967 році він успішно захистив кандидатську диссертацію, присвячену проблемам ісследования теории та практики плавного регулювання швидкості асинхронного двигуна, предложенного им оригинальної конструкції. В 1971 році йому було присвоєно ученоє звання доцента кафедри «Електрическі машини».

В 1968 році В.Т. Беликов по рекомендації Одеського СКБ спеціальних станків став його науковим консультантом та керівником тематики по промисловому внедренню широкорегульованих прецизійних лінійних приводів постійного струму. На кафедрі електрических машин ОПІ були розвернуті інтенсивні дослідження з питань створення систем прямого електропривода на базі форсуючих лінійних двигунах постійного струму. Науково-дослідницьку роботу цього напрямлення ювіляра очолював впродовж більше двадцяти наступних років. На протязі короткого періоду часу лично В.Т. Беликовим та його науковими колегами були запропоновані та реалізовані практично нові в цій області технічні рішення. На їх основі були вперше виготовлені, випробовані та передані в промислову експлуатацію приводи на лінійних двигунах. Була створена та введена в промислову експлуатацію транспортна система на Білгород-Дністровському медико-інструментальному заводі. Принципально

новим техніческим рішенням, розробленим лично В.Т. Беликовим, явилися електрическі двигуни з винтобразним статором. На основі таких двигунів були розроблені та внедрені в промислову виробництво прецизійні станочні механізми на Казанському авіазаводі. Робота в ОПІ, ювіляр стала автором та соавтором 53 авторських свідчення, 15 зарубіжних патентів та 42 наукових праць. В це ж час він впродовж одинадцяти років працював як секретар Совету ОПІ.

В 1997 році доцент В.Т. Беликов був запрошений на роботу в систему вищих військових навчальних заведень Міністерства оборони України в статусі професора – наукового керівника ад'юнктів Одеського інституту Сухопутних військ, де він продовжує працювати і донині. Тут він відновив свою активну науково-дослідницьку та ізобретачську діяльність, організував нове наукове напрямлення з питань використання лінійних та дугових електрических двигунів в вооруженні та військовій техніці.

В співпраці з колегами по роботі в Науковому центрі боевого застосування Сухопутних військ та науково-дослідницької лабораторії Військової академії (г. Одеса) він отримав 36 патентів України по тематиці, пов'язаній з підвищенням техніческих характеристик зброї та військової техніки, в тому числі п'ять – по спеціальній тематиці. Особливу актуальність мали розробки В.Т. Беликова з питань створення модульних наземних роботів. Патентні розробки, виконані під його науковим керівництвом, були представлена на Всеармейських конкурсах «Лучше ізобретение року» та регулярно отмечались прізовими дипломами. Внедрення його ізобретень в промисловість було відмінено Почесним знаком «Ізобретатель ССР». В 2003 та 2010 роках В.Т. Беликов був нагороджений Почесними грамотами Міністра оборони України за активну ізобретачську діяльність. К настоящому моменту на рахунку В.Т. Беликова 105 вітчизняних та зарубіжних патентів. Общее число його наукових праць перевищує 166. Під науковим керівництвом ювіляра захищено 9 кандидатських дисертацій. Серед його учнів, яких він привів до наукової та ізобретачської роботи в їх студентські роки, три доктори техніческих наук та декілька професорів.

В грудні 2010 року Віктор Трифонович був удостоєний Почесного звання «Заслужений ізобретатель України» за великий личний вклад у підтримку обороноспроможності Українського держави, образований виконанням військового обов'язку та високий професіоналізм. Друзі, колеги та учні Віктора Трифоновича іскрінно поздравляють його з ювілем, хоча він має доброго здоров'я та дальніших успіхів в його науковій та ізобретачській діяльності.

Редакційна колегія журналу «Електротехніка та Електромеханіка» присоединяється до теплих пожелань.

